

รักชอบกับคนต่างศาสนา จะเปลี่ยนศาสนาดีมั๊ยคะ?
(คัดจากคำถาม-คำตอบประจำเดือนมิถุนายน 2551)

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์พันธ์
<http://www.bodhinanda.com>

คำถาม 5. Sorry that I cannot write Thai font. I can read Thai font though. Hope you don't mind replying me in Thai. I wonder whether Buddhist's heaven and hell are same as those of other religions, especially Christian. I'm a Buddhist but my friend is a Christian. If we die, will I have a chance to see her again in the heaven? I know some believe of Christian that Christians suppose to accept Jesus as a sin savior. If they believe in that thing, they will allow to go to the heaven. If not, go to the hell. Therefore, from this assumption, other people who believe in different religion have to go to the hell. I feel it's not fair for me, because I'm not a Christian, but I'm sure I have done good things and avoid doing bad things. What do you think about that? I have another question as well. What do you think if a couple believe in the different religions. Will they have a hard time for marriage life? I read a quote " Love is not that both looks at each other, but love is that both looks at the same direction." What do you think if a Buddhist convert to be a Christian after getting married? Can we be a Buddhist and Christian as the same time? I will appreciate if you don't mind clarify the things that make me confused right now. Thanks so much (Guest/ไม่ระบุประเทศ)

คำตอบ: คำถามที่ว่าสวรรค์นรกที่สอนในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างเดียวกับที่สอนในศาสนาอื่น ๆ หรือปล่าว? คำตอบคือเป็นอันเดียวกัน แตกต่างกันตรงที่ว่าในบรรดาผู้สอนศาสนานั้น ศาสดาไหนจะสอนถูกต้องกว่ากันเท่านั้นเอง คุณลองพิจารณาหัดด้วยตัวคุณเองสิครับว่าศาสนาไหนน่าจะมีคำสอนที่ถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ด้วยเหตุผลมากที่สุด

การริเริ่มค้นหาความจริงเป็นสิ่งมีอยู่ในทั่วทุกสังคมโลก แต่คัมภีร์ที่อธิบายความคิดทางศาสนาและปรัชญาของมนุษย์ได้ละเอียดที่สุดเท่าที่ผมมีประสบการณ์ในการอ่านมา คือวรรณคดีอินเดียซึ่งรวมทั้งวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลี ผมเขียนแปลคัมภีร์ฤคเวทในอังกฤษจากต้นฉบับภาษาสันสกฤตอยู่หลายเดือนซึ่งบันทึกพัฒนาการคำสอนของศาสนาเอาไว้มาก เมื่อมาทำงานที่มหาวิทยาลัยมหิดล ผมก็สอนวิชาปรัชญาอินเดีย โดยเฉพาะพุทธปรัชญา เปรียบเทียบกับปรัชญา

ตะวันตกสมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน (ปรัชญาสำคัญๆ ตั้งแต่ปรัชญาที่มีขึ้นที่เมืองไมเลตุสเป็นต้นมา) เพราะฉะนั้น ผมจึงมองพัฒนาการโดยภาพรวมทั้งของอินเดียและของกรีก ออก

เดิมมนุษย์ไม่รู้สัจธรรมในทางธรรมชาติ มองเห็นธรรมชาติอะไรที่ตื่นตาตื่นใจก็ยกมือไหว้ประหลกๆ ทั้งดิน ทั้งน้ำ ทั้งลม ทั้งไฟ ฯลฯ ล้วนแต่ได้รับการยกย่องบูชาทั้งนั้น สืบทอดมาถึงปัจจุบันก็มี เช่น ลัทธิไหว้เจ้าแม่คงคา , ลัทธิไหว้เจ้าแม่ธรณี (ปฤถิวี), ลัทธิบูชาไฟ, ลัทธิบูชาดวงอาทิตย์ ฯลฯ ศาสนาเช่นนี้เรียกได้ว่าเป็น naturalism (ลัทธิบูชาธรรมชาติ) ต่อมาก็ยกย่องธรรมชาติเหล่านี้ให้กลายเป็นเทวดา (deification of nature) เทวดาเลยมีเต็มไปหมด เช่น เทวดาประจำลมเรียกว่าพระพายหรือพระมารุต, เทพเจ้าประจำดวงจันทร์เรียกว่าเทพจันทร์, เทพเจ้าประจำดวงอาทิตย์เรียกว่าสุรยเทพ, เทพเจ้าสายฟ้าหรือฟ้าผ่าเรียกว่าพระอินทร์, เทพเจ้าประจำฝนเรียกว่าพระวรุณ ฯลฯ เทวดาที่ประชาชนนับถือจึงมีหลายองค์ เรียกกรวมๆ พัฒนาการระดับนี้ว่าพหุเทวนิยม (Polytheism/theistic pluralism) แม้ชื่อเทวดาจะแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น แต่ความเชื่อก็ไม่ห่างจากกันหรือครบ ในบรรดาศาสนาแต่โบราณของหลายๆ ประเทศ

ต่อมา มนุษย์ก็มาคิดว่าถ้าเทวดามีชื่อหลายชื่อ ประชาชนบูชาเทวดาแตกต่างกัน แยกกัน ประกอบพิธี ประชาชนในประเทศอาจแตกแยกออกเป็นหลายกลุ่ม เลยมาอธิบายว่าแม้เทพเจ้าที่ผู้คนนับถือจะมีชื่อแตกต่างกัน แต่เทพเจ้าเหล่านั้นก็มาจากเทพเจ้าผู้สูงสุดในสากลจักรวาลองค์เดียวกัน อินเดียมีคำอธิบายในคัมภีร์ฤคเวท (RV.1.164.46) ว่า **เอกมุ สตุ วิบุรา พหุธา วทนต์** (ความจริงมีเพียงหนึ่ง แต่เหล่าผู้รู้อธิบายโดยใช้ชื่อหลายชื่อแตกต่างกัน) สรุปแล้ว เทวดาทุกคนในสมัยฤคเวท ไม่ว่าจะชื่อพระอินทร์, พระอัคนี, พระวรุณ, สุรยเทพ, จันทร์เทพ ฯลฯ ล้วนเป็นการแบ่งภาคมาของพระเจ้าสูงสุดในสากลจักรวาล ซึ่งในฤคเวท เรียกว่าประชาบดีหรือหิรัณยครหะ ขั้นตอนนี้ถือเป็นการพัฒนาจากพหุเทวนิยมมาเป็นเอกเทวนิยม (Monotheism) มีพระเจ้าซึ่งมีตัวตนอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นผู้สร้างโลกและสรรพสัตว์ให้เกิดมา ศาสนาส่วนใหญ่ในโลกพัฒนามาได้ถึงระดับนี้ แต่ในอินเดียมีพัฒนาการทางศาสนาต่อไปอีก กล่าวคือมีความเชื่อในแนวเอกนิยม (Monism) เน้นว่าเทพเจ้าผู้สร้างโลกไม่มีเป็นตัวเป็นตน เป็นแค่นามธรรม กล่าวให้ชัดลงไปก็คือความจริงขั้นปรมาตมจะสถิตจะมีอยู่ในฐานะเป็นจิตอมตะหรือวิญญาณอมตะ เรียกชื่อกันว่าพรหมันหรือปรมาตมัน เมื่อพระองค์จะสร้างโลก พระองค์จึงปรากฏตัวออกมา

ในปัจจุบัน ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าสร้างโลกกำลังจางไปในหมู่นักวิทยาศาสตร์ ความจริงไม่ใช่เพิ่งมีในปัจจุบัน แต่เริ่มมีในกรีกโบราณตั้งแต่เริ่มปรัชญากรีกที่ไมเลตุสนั้นแล้ว เมื่อเริ่มกลุ่มนัก

คิดที่เรียกว่านักปรัชญาเกิดขึ้น ความเชื่อเรื่องเทพนิยายปรัมปราที่ค่อยๆ ลดไปตามลำดับ เพราะนักปรัชญาคือคนที่พยายามหาคำตอบบนพื้นฐานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้โดยไม่จำเป็นต้องอ้างเทวดาหรือพระเจ้าผู้สร้างโลกมาตอบ หากแต่อาศัยการสังเกต, วิเคราะห์ข้อมูลที่พบเห็นและหาบทสรุปตามธรรมชาติ พัฒนาการขั้นนี้ สังคมปรัชญาเรียกว่าเป็นการพัฒนาจากเทพนิยายปรัมปรา (myths) มาสู่ความมีเหตุผล (logos) เทพนิยายปรัมปราจึงหมดความสำคัญลงไปตามลำดับในหมู่สังคมนักปรัชญา ถึงแม้จะมีนักปรัชญาหลายคนยังติดในความเชื่อเรื่องเทพนิยายปรัมปรามาแต่เดิม แต่ก็ยังมีสายนักปรัชญาบริสุทธิ์ที่เน้นความเป็นจริงในทางธรรมชาติ ต่อมา นักปรัชญากลุ่มนี้ก็เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดวิทยาศาสตร์ธรรมชาติขึ้นมา จนกระทั่งมนุษย์สามารถพัฒนาวิทยาศาสตร์ขึ้นมาได้สำเร็จและพัฒนาจนโลกก้าวไปไกลกระทั่งถึงบัดนี้

นอกจากนั้น เมื่อวิชาปรัชญาพัฒนามาไกลจนคนเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปรัชญาสมัยคลาสสิกซึ่งมีนักปรัชญาคนสำคัญกล่าวคือโสกราตีส, เพลโตและอริสโตเติล ผู้คนที่นับถือว่ามีพระเจ้าสร้างโลกสมัยหลัง ไม่ว่าจะสังกัดศาสนาคริสต์หรืออิสลามก็พยายามเอาวิชาปรัชญาของนักปรัชญาดังๆ เหล่านี้ไปใช้อธิบายให้เกิดประโยชน์แก่ศาสนาของตน ข้อเขียนที่เอาความรู้ทางปรัชญามาใช้ประโยชน์ทางศาสนามีกันแพร่หลายในสมัยกลางของยุโรป

อย่างไรก็ดี สังคมมนุษย์ยังมีเส้นแบ่งชัดเจนระหว่างปรัชญาแบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติกับความเชื่อของศาสนาประเภทเทวนิยมซึ่งไม่มีทางประนีประนอมกันได้ นักวิทยาศาสตร์จำนวนมากไม่เชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลก ถือว่าโลกและมนุษย์มีการพัฒนามาโดยลำดับซึ่งใช้ระยะเวลาหลายปีกว่าจะเป็นเช่นในปัจจุบัน คำสอนศาสนาหลายเรื่องเช่น โลกแบน, ดวงอาทิตย์หมุนรอบโลก, โลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล ฯลฯ ล้วนแต่ถูกนักวิทยาศาสตร์พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าสอนกันมาผิดๆ เพราะขัดแย้งข้อเท็จจริง ศาสนจักรยังคงจับกาลิเลโอเข้าคุกและกรอกด้วยยาพิษจนตายเพราะเอาหลักความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปด้านความเชื่อทางศาสนาดังกล่าว ทำให้นักวิทยาศาสตร์และปัญญาชนจำนวนมากในยุโรปเลิกศรัทธาในศาสนาคริสต์ ต่อมาก็ประกาศให้ศตวรรษที่ 19 เป็นยุคของการรู้แจ้ง (Age of Enlightenment) หมายถึงว่าปัญญาชนระดับแกนนำของยุโรปได้แจ้งประจักษ์แล้วว่าความรู้ที่ได้รากฐานจากวิทยาศาสตร์สำคัญสำหรับการดำรงชีพ ไม่ใช่ความเชื่อทางศาสนาซึ่งปราศจากข้อพิสูจน์ การร่ำเรียนศาสนาในยุโรปได้เลิกอย่างสงบสุขนับแต่บัดนั้น กระทั่งบัดนี้ ขณะที่ศาสนาประเภทนับถือพระเจ้าสร้างโลกถูกนักวิทยาศาสตร์ปฏิเสธ คำสอนพระพุทธเจ้าไม่เคยแย้ง หลักวิทยาศาสตร์และตรงข้ามมีนักวิทยาศาสตร์จำนวนมากนับถือด้วยซ้ำ

ทุกวันนี้วิทยาศาสตร์ได้ก้าวไปไกลมาก เมืองหลายเมืองในยุโรปและอเมริกาที่การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์เข้มข้นและเผยแพร่ความรู้ไปสู่สังคมสาธารณชนใกล้เคียง ประชาชนในละแวกใกล้เคียงที่ใกล้ชิดกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้เลิกล้มถือพระเจ้าสร้างโลกไปแล้วเป็นจำนวนมาก ขอยกตัวอย่างเมืองสองเมืองคือออกซฟอร์ดและเคมบริดจ์ ในเวลานี้ ถูกมองว่าเป็น godless cities เพราะผู้คนนับถือพระเจ้าสร้างโลกกันแต่ตามประเพณี ในทางปฏิบัติแล้ว คนจำนวนมากที่เป็นระดับปัญญาชนได้เลิกล้มถือกันไปแล้วเป็นจำนวนมากแล้ว

ถ้าถามว่าทำไมศาสดาจึงมองเห็นความจริงแตกต่างกัน? ถ้าตอบในทฤษฎีส่วนตัวผมก็คือ ถ้าศาสดาเป็นปุถุชน เร็ยรู้ความจริงทางประสาทสัมผัส ความรู้ที่จะได้ก็ยิ่งจำกัด สามารถบอกความจริงได้เท่าที่ประสาทสัมผัสมนุษย์ปุถุชนทั่วไปจะสามารถบอกได้ แต่พระพุทธเจ้าทรงพยายามถอนกิเลสให้หมดจากใจก่อน ทรงใช้สมาธิเป็นฐาน จิตคนเราเมื่อเข้าถึงสมาธิแล้ว กิเลสจะรบกวนไม่ได้ พระองค์ได้ใช้จังหวะที่จิตเป็นสมาธิพิจารณาค้นหาสัจธรรมต่อไปด้วยวิปัสสนา จนกระทั่งกิเลสหลุดพ้นจากใจได้ เมื่อกิเลสหลุดพ้นจาก ใจ ทิพยจักขุหรือญาณจักขุก็จะเกิดขึ้น สิ่งที่พระองค์มองเห็นและสอนออกมาจึงเป็นสัจธรรม คำสอนพระองค์จึงไม่มีใครมาเถียงได้ ถ้าคุณอ่านพระไตรปิฎก คุณจะเห็นว่าพระพุทธเจ้าตอบได้ทั้งศาสนาประเภทธรรมชาตินิยม, พหุเทวนิยม, เอกเทวนิยมและเอहनิยม ได้อย่างมีเหตุผลมีผล สรุ ปลี่ยนๆ ก็คือพระพุทธศาสนาสอนว่ามนุษย์เป็นคนสร้างพระเจ้าขึ้นมาเพื่อเป็นเหตุผลในการควบคุมมนุษย์ด้วยกันให้รู้จักละอายบาปและไม่เบียดเบียนกันละกัน เพราะสมัยโบราณมนุษย์เอารัดเอาเปรียบกันมาก

เท่าที่สังเกต ทุกวันนี้ ศาสนาประเภทเทวนิยม (สอนว่ามีพระเจ้าสร้างโลก) มีจุดแข็งคือการได้มีโอกาสสอบรมสั่งสอนให้ศาสนิกเชื่อคำสั่งสอนตั้งแต่วัยแบเบาะจนความเชื่อฝังเข้ากระดูกดำ ยากจะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น แต่ถ้าเป็นสังคมเปิดกว้างแบบยุโรป ซึ่งระบบการศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาศาสนาสำคัญๆ ในโลกทุกศาสนาในระดับใกล้เคียงกันแล้วเปิดโอกาสให้ปัญญาชนสามารถเลือกนับถือศาสนาที่ตนเองชอบได้อย่างเสรี จะมีเป็นจำนวนมากหันมานับถือพระพุทธศาสนา นี่คือนี่หนึ่งในเหตุผลที่บรรดาสื่อมวลชนในยุโรปได้พร้อมใจกันแถลงข่าวเมื่อราวสิบปีมาแล้วว่า พระพุทธศาสนาจะมาแรงที่สุด กล่าวคือจะมีคนหันไปนับถือมากที่สุดที่สุดในยุโรป สมัยศตวรรษที่ 21 นี้

คำถาม 6. ตัวเองเป็นพุทธแต่มีเพื่อน (คู่สมรส) เป็นชาวคริสต์เมื่อตายไปแล้วจะได้พบกันอีกหรือไม่?

คำตอบ: มีโอกาสเป็นไปได้ครับ ถ้าคุณแต่งงานกัน คุณรักและเอาใจใส่แฟนของคุณโดยไม่นอกใจเลย และแฟนคุณก็ปฏิบัติต่อคุณในลักษณะเดียวกัน หรือ มกันั้นก็ตั้งเจตนาเอาไว้ว่าจะขอเป็นคู่กันในภาพ ต่อๆ ไป โอกาสที่หญิง -ชายคู่หนึ่งซึ่งอยู่ด้วยกันและรักกันตลอด ใฝ่ใจปฏิบัติธรรมคล้ายๆ กัน ไม่ได้ทำกรรมชั่วอย่างอื่น เช่น แอบเป็นชู้กับคู่ครองคนอื่นจะมากเกิดเป็นคู่กันอีกย่อมเป็นไปได้ครับ เหตุที่ ผู้หญิงผู้ชายหลายคนเกิดมาแล้ววอกหัก ไม่เจอรักแท้ทั้งหมดเท่าที่ผมพิเคราะห์ดูเป็นเพราะผิดศีลข้อที่ 3 หรือมักมากในกาม ถ้าใครเคยไปทำสิ่งเหล่านี้เข้า ครอบครัวยุคที่เคยเป็นปีกแผ่นก็อาจถูกกรรมเก่าชักพาให้ล่มสลายลงได้ ถึงแม้จะอยากมีแฟนเพื่อแต่งงานสักเพียงไร หากกรรมเก่ายังตามมาอยู่ คุณก็ไม่มีทางประสบความสำเร็จหรอกครับ

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ (ขุ.ชา.27/324/91) ว่าความรักเกิดจากสาเหตุ 2 ประการกล่าวคือ 1.อยู่ร่วมกันในชาติก่อน (บุพเพสนฺนิวาส) 2.เกื้อกูลกันในปัจจุบัน (ปัจจุปปนฺนหิตেন วา) ถ้าคุณได้อยู่ร่วมกันกับแฟนในฐานะสามีภรรยาในชาตินี้ก็เท่ากับเป็นชาติก่อนของภพต่อไป ถ้าคุณอยู่ด้วยกัน รักกันและซื่อสัตย์ต่อกันอย่างแท้จริง ครั้นคุณตายไปแล้ว ได้มาเจอกันและรู้จักกันจนถึงเกื้อกูลกัน โอกาสที่คุณสองคนจะได้อยู่กินร่วมกันในฐานะสามีภรรยาอีกก็ย่อมเป็นไปได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ขึ้นกับว่า ระหว่างอยู่ด้วยกันคุณสองคนได้รักกันมากน้อยขนาดไหนด้วย ถ้าคุณอยู่ด้วยกัน ไม่ค่อยรักกัน ทะเลาะเบาะแว้งกันประจำ มีใจห่างเหินกันบ่อย หน่ายขี้ยังมิเพื่อนต่างเพศเป็นมือที่สามเข้ามา เกี่ยวข้องจน กระทั่งทำให้คุณนอกใจแฟนคุณ ต่อไปเมื่อเจอกันก็อาจจะไม่ได้มีความผูกพันกันเท่า ไฉน

คำถาม 7: ชาวคริสต์เชื่อว่าพระเยซูคริสต์เป็นผู้ไถ่บาปให้เมื่อตายไปแล้วได้ขึ้นสวรรค์กันทุกคน แต่ถ้าเป็นคนนับถือศาสนาอื่นจะได้ไปสวรรค์ด้วยหรือไม่?

คำตอบ: นั่นคือคำสอนของชาวคริสต์ครับ ตามทฤษฎีแล้ว ไม่ว่าคุณนับถือศาสนาไหน ถ้า ระหว่างดำรงชีพอยู่คุณทำบาปประจำ เช่น ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต , ลักทรัพย์, ประพฤติผิดในกาม, พุดเท็จ พุดส่อเสียด พุดคำหยาบ พุดคำพ้อเจ้อ, อิจฉาริษยาคนอื่น, ดื่มสุรารายาเมาจนขาดสติ ฯลฯ เมื่อตายไป คุณต้องตกนรก ไม่มีใครมาไถ่บาปให้คุณไปขึ้นสวรรค์ได้หรอกครับ และไม่เป็นการยุติธรรมหากจะมีใครสักคนทำอย่างนั้นให้คุณเพราะคุณไปทำกรรมชั่วมามากมายแล้วแต่ไม่ได้รับผลกรรมอะไรเลย

ทำนองเดียวกัน ไม่ว่าคุณจะนับถือศาสนาไหน แต่ถ้าคุณโง่บุญ ช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ ละเว้นจากการทำบาป เข้าใจลัทธิจิตทางศาสนาผู้คงแก่เรียนเพื่อพัฒนาศีลธรรมของตนให้สูงขึ้นจน

ตลอดชีวิต คุณก็มีโอกาสได้ขึ้นสวรรค์ โดยไม่ต้องมีใครมาช่วยคุณเลยแม้แต่บ่อย การทำดีแล้วได้ขึ้นสวรรค์และการทำชั่วแล้วตกนรกเป็นกฎธรรมชาติ ไม่มีใครมาทำให้ใคร พระพุทธศาสนาเรียกว่า 'ธรรมนิยาม' (อภิ.กถา.37/1086/348) กฎนี้ไม่มีใครสร้างขึ้น โลกนี้ไม่มีใครสร้างแต่ผ่านขั้น ตอนวิวัฒนาการมาเป็นล้านๆ ปีก่อนที่จะเป็นอย่างปัจจุบัน ถ้าคุณทำชั่วแล้วตกนรก ทำดีแล้วได้ขึ้นสวรรค์ จำเป็นมั้ยที่คุณจะต้องไปสวดมนต์อ้อนวอนใคร? เพราะทุกสิ่งล้วนแต่คุณทำขึ้นมาด้วยตัวคุณเอง ก็เพราะเหตุนี้แหละครับ พระพุทธเจ้าถึงตรัสไว้ (ขุ.สุต.25/382/457) ว่า **กมฺมุนา วตฺตตี โลกิ** แปลว่า **'สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม'** กฎแห่งกรรมนี้ **ไม่มีใครมาคอยลงโทษ** ในขณะเดียวกัน ก็**ไม่มีใครมาคอยให้รางวัลด้วย**

พระพุทธศาสนาสอนว่าไม่มีใครจะอยู่ในฐานะมาไถ่บาปให้คุณได้เลย ชาวพุทธมีหลักความเชื่อที่สำคัญว่าถ้ายังไม่หมดสิ้นกิเลส มนุ ษย์และสัตว์ต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จักจบสิ้นและเราก็ผ่านกระบวนการเกิด แก่ เจ็บ ตายมานับชาติไม่ถ้วนแล้วด้วย (ดูตัวอย่างที่ ม .มู.12/186/111; ส.มหา.19/1697/427) พระไตรปิฎกบางแห่งเปรียบสังสาร วัฏเหมือนห่วงน้ำ (เช่นใน ขุ .วิมาน.26/389/380) พระไตรปิฎกบางตอน (ส.มหา.19/1014/298) บรรยายสังสารวัฏว่า **อนมตฺตคฺโค สํสาโร** หมายถึงว่า **'สังสารวัฏมีเบื้องต้นและที่ สุดที่ไม่มีใครจะสืบผู้ได้'** คุณจะหมดสิ้นกิเลสได้และหลุดพ้นจากเวียนว่ายตายเกิดได้ก็ต่อเมื่อปฏิบัติจนศีล, สมาธิและปัญญาสมบูรณ์แล้วเท่านั้น เมื่อศีล สมาธิและปัญญาคุณสมบูรณ์ คุณก็จะสามารถดับกิเลสได้หมดโดยทันที เพราะกิเลสจะเกิดจะดับก็ในใจคุณ คุณความดีที่คุณจะทำได้เริ่มในใจคุณ คุณจึงประสบสุขและทุกข์ตามกรรมที่คุณได้กระทำลงไป ไม่มีเทวดาหน้าไหนจะมาไถ่บาปให้คุณได้

แต่ระหว่างที่กิเลสยังไม่หมด พระพุทธศาสนาเสนอทางออกให้ว่า 1.ถ้าต้องการขึ้นสวรรค์หรือมาเกิดในโลกมนุษย์นี้อีก ซึ่งมีความสุขมากกว่าไปเกิดในภพอื่นๆ ไม่ต้องการไปเกิดเป็นเปรต , ลงนรกหรือเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน พระพุทธศาสนาสอนให้มีหิริโอตตปปะ โดยพยายามรักษาศีล ฝึกสมาธิและพัฒนาปัญญา เท่าที่กำลังสติปัญญาจะอำนวย 2.ถ้าคุณต้องการไปเกิดในพรหมโลก คุณควรฝึกหัดให้มีพรหมวิหาร 4 อย่างครบถ้วนหรือฝึกสมาธิจนบรรลุฌาน คำสอนของพระองค์เหล่านี้ไม่ได้ผูกขาดกับใคร ใครทำใครได้ ไม่มีใครช่วยให้ใครหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ไม่มีใครช่วยไถ่บาปให้คุณได้ บาปคุณก่อมาเอง ชีวิตคุณเป็นไปตามกรรม ไม่มีใครช่วยให้คุณหลุดพ้นจากทุกข์ได้ถ้าคุณไม่พยายามกำจัดกิเลสด้วยตัวคุณเอง ถ้าโลกนี้ คนสามารถหลุดพ้นจากทุกข์หรือขึ้นสวรรค์กันได้เพราะเพียงสวดมนต์อ้อนวอนบูชา โลกคงไม่มีคนยากจน โลกคงไม่มีคนกำพร้า โลกคงไม่มีความขัดแย้ง ปัญหาต่างๆ ที่มีใน

สังคมโลกทุกวันนี้มีให้เห็นแม้แต่ในสังคมที่ผู้คนนับถือพระเจ้าว่าเป็นผู้สร้างโลกและปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ด้วยซ้ำ

พระพุทธศาสนาสอนว่า มนุษย์เราสร้างปัญหาให้กันและกันมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานในประวัติศาสตร์เพราะมนุษย์มีกิเลส พุดให้สั้นๆ ก็คือมนุษย์ถูกตัณหากระตุ้นจนสร้างปัญหาให้ตัว เอง และสังคมมากมาย พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก (ส.ส.15/180/54)ว่า ตถุหนาย นียติ โลกิ แปลว่า 'โลกถูกตัณหาพาไป' แปลว่า ความเป็นไปในสังคมมนุษย์โลกทุกอย่างล้วนแต่เกิดมาจาก ตัณหาของมนุษย์ด้วยกัน อยากให้สังคมสงบสุข มนุษย์ต้องควบคุมกิเลสคือตัณหาตนเองให้ อยู่ใน กรอบและไม่ให้กิเลสที่ตนมีทำร้ายคนอื่น ถ้าไม่ควบคุมกิเลส สังคมจะเกิดสันติสุขไม่ได้ ความจริงมี เท่านั้น ถ้าคุณมองให้ถี่ถ้วนก็จะเห็นความจริงว่าปัญหาสังคมทุกอย่างที่เราเห็น มนุษย์ด้วยกันเองสร้าง ขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาทุกอย่างล้วนเกิดจากตัณหาของใครบางคนหรือหลายๆ คนทั้งนั้น

ปัญหาคือเมื่อเราเห็นสาเหตุแล้วเราจะแก้ปัญหายังไง? พระพุทธศาสนาสอนว่าการอ่อน ทรนทนเพเจ้าไม่ได้ช่วยทำให้สังคมดีขึ้นมาเลย ถ้ามนุษย์เข้าใจสัจธรรมดังที่ผมกล่าวข้างต้นตรงกัน แล้วพร้อมใจกันรักษาศีล บำเพ็ญทาน เจริญสมาธิ พัฒนาปัญญา เป็นอยู่พอเพียง สังคมจะไม่มี การแก่งแย่งชิงทรัพย์ากรกันมากมายขนาดนี้หรือครับ การที่สังคมมีปัญหาตลอดก็เพราะสังคมโลก ส่วนใหญ่มองไม่เห็นว่าเป็นปัญหาทุกอย่างเกิดจากกิเลสของคนนั่นเอง

ย้อนไปดูกรณีของคุณ ถ้าคุณนับถือพระพุทธศาสนาและแฟนคุณนับถือศาสนาคริสต์ ต่างคน ต่างก็ปฏิบัติตามหลักศาสนาของตัวเองไป การนับถือศาสนาที่ต่างกันของคุณทั้งสองทำให้คุณมีเมตตา อารีต่อมนุษย์ด้วยกัน รู้จักทำบุญทำทาน รู้จักเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เคารพสิทธิคนอื่นและขณะเดียวกัน ก็พยายามละหรือลดความชั่วประเภทต่างๆ คุณทั้งสอง คนก็มี โอกาสได้ขึ้นสวรรค์ เพราะการกระทำที่ดีของคุณเหล่านี้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมีใครมาไถ่บาปให้คุณ เลย

คำถาม 8. แฟนเป็นคริสต์และตัวเองเป็นพุทธจะแต่งงานและอยู่กันราบรื่นได้หรือไม่? เคยได้ยินภริษิต กล่าวมาว่า 'รักแท้คือคู่รักต้องไม่มองที่ความแตกต่างของกันและกัน แต่ต้องพยายามมองไปที่จุดหมาย ปลายทางเดียวกัน' (Love is not that both looks at each other, but love is that both looks at the same direction) (Guest/ไม่ระบุประเทศ)

คำตอบ: ถ้าคุณแต่งงานเพราะรักกันจริง และถ้าความรักที่มีต่อกันมีมากพอจริง ความรักจะมีอิทธิพลเหนืออุปสรรคทุกอย่าง เหนือกฎหมาย เหนือประเพณีและเหนือศาสนา ทำให้คุณสามารถเสียสละเพื่อคนที่คุณรักได้ คุณสามารถอยู่ร่วมกันได้ครับ เพราะเมื่อคุณสองคนรักกันจริงแล้ว ส่วนคำถามที่ว่าต่อไปจะอยู่กันอย่างราบรื่นหรือไม่? ออกจะตอบยาก เพราะการจะอยู่ร่วมกันของคนสองคนที่มีพื้นฐานหลักคิดแตกต่างกันต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์

ที่จริง คำถามนี้เป็นคำถามที่ไม่จำกัดเฉพาะคู่แต่งงานข้ามศาสนาเท่านั้น แม้แต่คนนับถือศาสนาเดียวกันก็สามารถจะเกิดปัญหาขึ้นได้ ถ้าคุณต้องการให้ความรักที่มีราบรื่นตลอด คุณมีประเด็นที่ต้องขบคิดให้แตกหลายอย่าง เพื่อความรอบคอบของตัวเองก่อนตัดสินใจ อาทิ 1. คุณรักแฟนคุณจริงหรือปล่าว? แฟนคุณรักคุณจริงหรือปล่าว? มีอะไรเป็นข้อพิพาท? ความรักที่คุณกล่าวถึงเป็นความรักแท้หรือแค่ระคะตันทนาชั่วคราว? 2. คุณใช้อะไรเป็นบรรทัดฐานเลือกคู่? ผมอธิบายให้นักศึกษาผมฟังเสมอครับเมื่อมีโอกาสว่า ความรักเป็นเรื่องของอารมณ์ แต่การตัดสินใจเลือกคู่ ต้องใช้เหตุผลมาพิจารณาและควรต้องเน้นว่าเพศตรงข้ามที่คุณมองนั้นผ่านการอบรมมาอย่างไร? ชีวิตคู่จะอยู่ได้ยืดยาวหรือไม่ไม่ได้ขึ้นกับว่าเขาหน้าตาหล่อเหลาหรือสะสวย มั่งมีหรือยากจน ไพร่ หรือ กุฎุมพี แต่ขึ้นอยู่กับว่าเขาผ่านการอบรมมาอย่างไรต่างหาก ถ้าคุณใช้อารมณ์ชั่ววูบมาตัดสินใจในเรื่องความรัก (ซึ่งปรกติ คนสมัยทุนนิยมเช่นทุกวันนี้มักเป็นเช่นนั้น) ความรักคุณอยู่ไม่ยืดหรือครับ

คุณต้องไม่ลืมความจริงข้อหนึ่งว่าอารมณ์รักของหนุ่มสาวถ้าว่าตามศัพท์เฉพาะในพระอภิธรรมจัดเข้าในโลภะเจตสิก โลภะเจตสิกต่างจากเมตตาเจตสิกและกรุณาเจตสิกเพราะ โลภะเจตสิกนั้นหมายถึงความคิดที่อยากได้มาครอบครองและมีเพศสัมพันธ์ด้วย (ขณะที่เมตตาเจตสิกและกรุณาเจตสิกเป็นความปรารถนาดีและหวังจะช่วยให้พ้นทุกข์ล้วนๆ) โดยธรรมชาติแล้ว โลภะเจตสิกนี้ไม่ได้ทั้งหมดได้ ถ้าคนทั้งคู่ไม่มีคุณธรรมพอ ก็จะพากันมีเพศสัมพันธ์กันแล้วทิ้งกันโดยไม่ต้องรับผิดชอบได้ มนุษย์และสัตว์ล้วนแต่มีโลภะไม่มีที่สิ้นสุดเหมือนๆ กัน ผมได้อธิบายแล้วว่าในเชิงนิรุกติศาสตร์ คำว่า love มาจากรากศัพท์ในตระกูลอินโดยุโรป เมื่อสืบไปแล้ว ตรงกับรากศัพท์ว่า ลูภ ในภาษาสันสกฤต ซึ่งเป็นที่มาของคำว่าโลภ ถ้ามนุษย์มีแต่ความโลภ มุ่งสนองความโลภโดยไม่มีคุณธรรมมากำกับหรือไม่มีความรับผิดชอบเพียงพอ ก็จะทำให้ความรัก (love=โลภะ) เสื่อมเร็ว หันไปหาวัตถุมาสนองความโลภใหม่ๆ อยู่เรื่อยๆ

ฉะนั้น ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกใครโดยคิดว่าจะหวังอยู่กันอย่างราบรื่นตลอดไป ควรจะให้ความสำคัญแก่คุณธรรมประจำตัวที่เขาอบรมมามากกว่าสิ่งอื่นใด คนชั่วสมัยนี้ใส่สูทผูกเนคไทนะ

ครับ ผมก็เคยได้ยินภิชิตฝรั่งที่คุณอ้างถึงเหมือนกันครับ แต่ผมเห็นตรงกันข้ามว่าคนเราจะรู้ กกัน ต้องพยายามมองให้เห็นลึกถึงความแตกต่างของกันและกันด้วย เมื่อใดที่คุณและเขามองเห็นข้อแตกต่างของกันและกัน และสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่คิดว่าจะเป็นปัญหาใหญ่แต่ประการใด คุณก็สามารถครองคู่กันได้และความแตกต่างที่มีจะไม่เป็นปัญหาในการครองคู่อีกต่อไป อย่าไปมองที่เป้าหมายอย่างเดียวครับ

คำถาม 9: คิดอย่างไร ถ้าชาวพุทธเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์หลังจากได้แต่งงานไป? (Guest/ไม่ระบุประเทศ)

คำตอบ: ถ้าตอบด้วยสภาพสังคมสมัยปัจจุบัน ผมคิดว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่มนุษย์ไม่ว่านับถือศาสนาใดจะหันไปนับถือศาสนาอื่น ภายใต้หลักสิทธิมนุษยชนที่สหประชาชาติรับรองทุกวันนี้ คุณมีสิทธิหันไปนับถือศาสนาไหนก็ได้ อย่างไรก็ดี แม้จะมีกฎบัตรสหประชาชาติให้สิทธิเสรีภาพ ทว่าในความเป็นจริงในปัจจุบัน 1.ชาวมุสลิมบางประเทศ เช่น มาเลเซียมีกฎหมายห้ามมิให้เปลี่ยนศาสนาโดยเด็ดขาด 2.ยังมีศาสนาบางศาสนาในโลกนี้ รังเกียดศาสนาอื่นออกหน้าออกตา พอมีคนจากศาสนาอื่นมาขอพบปะกับคนที่นับถือศาสนาตนก็จะกำหนดให้คนซึ่งนับถือศาสนาอื่นนั้นต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาตัวเองก่อนค่อยประกอบพิธีแต่งงานให้ ดังนั้น จึงเห็นคนไทยเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นๆ อยู่เรื่อยๆ

ในความเห็นส่วนตัวของผมของผมนะครับ ส่วนมากแล้ว คนไทยพุทธที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น มักไม่ค่อยรู้หลักพระพุทธานุศาสนาท่าไหน เพียงแต่เกิดมาเป็นชาวพุทธตามสัมมะโนครวัเท่านั้น ยังแยกไม่ออกด้วยซ้ำว่าพระพุทธานุศาสนาต่างจากศาสนาอื่นๆ อย่างไร เราต้องเข้าใจว่าแม้คนไทยจะพูดกันมากกว่า 'ศาสนาทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้คนเป็นคนดี' แต่รายละเอียดศาสนาต่างๆ มีแตกต่างกันมากมาย ไม่ว่าจะในด้านจริยศาสตร์ซึ่งเป็นวิธีพันทุกข์ , อภิปรัชญาหรือภววิทยาและวิธีเข้าถึงความรู้ระดับสมมติสัจจะและปรมาตตสัจจะ เมื่อศาสนาต่างกันอย่างมากเช่นนี้ จึงจำเป็นอยู่เองที่คุณจะต้องใช้ปัญญาหรือความสามารถในการใช้เหตุผลพิจารณาดูให้รอบคอบว่า ศาสนาไหนถูกต้องที่สุด และมีเหตุผลน่าเชื่อถือที่สุดตามหลักกาลามสูตร (โปรดหาอ่านกาลามสูตรที่ อจ.เอก.20/504/241) ไม่ใช่จะนับถือศาสนาไหนก็ได้ เพราะการเลือกนับถือผิดๆ โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบเท่ากับว่าคุณมีมิจฉาทิฏฐินะครับ ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่มาก

ถ้าคุณเป็นชาวพุทธที่ดีและได้เรียนรู้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่ควรจะต้องเรียนรู้ใน
ฐานะพุทธมามกะจนมีความเข้าใจในระดับอุบาสกอุบาสิกาที่ดีควรจะเข้าใจ ถึงจะมีคนเอาชี าวมา
ลากคุณไปนับถือศาสนาอื่น คุณก็จะยึดมั่นในหลักไตรสรณคมน์ คุณจะไมยอมเปลี่ยนแปลงหรือครับ คุณ
จะเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนายิ่งกว่าศาสนาอื่นใดทั้งหมด แม้แต่คู่แข่ง คุณก็จะคิดว่าคู่แข่งที่
จะแต่งงานด้วยก็ควรจะต้องนับถือศาสนาเดียวกัน เพื่อจักได้ช่วยส่งเสริมกัน และกันในการปฏิบัติธรรม
ยิ่งขึ้นไประหว่างที่ครองชีวิตเป็นสามีภรรยา กัน และผลดีก็จักเกิดขึ้นแก่บุคคลทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ
ได้ปฏิบัติธรรมยิ่งขึ้นไปพร้อมกันด้วย ลูกๆที่เกิดมาก็จะได้ที่พึ่งที่ดี มีพ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีใน
ครอบครัว สรุปแล้ว ก็ขึ้นกับภูมิธรรมคุณเองด้วยว่าจะดำเนินชีวิตของตนในแบบไหน

คำถาม 10: เราจะเป็นชาวพุทธและชาวคริสต์ในเวลาเดียวกันได้หรือไม่ (Guest/ไม่ระบุประเทศ)

คำตอบ: ผมเห็นว่าได้หรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า 1.คุณวางกรอบชีวิตคุณอย่างไร? หมายความว่า คุณมุ่งจะ
ใฝ่ใจในเรื่องศาสนาขนาดไหน? 2.คุณคาดหวังจะได้อะไรจากการแต่งงานนะครับ เพราะคน
ที่นับถือสองศาสนามักจะเป็นพวกเหยียบเรือสองแคม จัดเข้าในฝ่ายใดเลย ไม่ได้ศึกษาศาสนาไหนลึก
สักอย่างและจะเอาดีไม่ได้สักอย่างด้วย

ถ้าคุณต้องการนับถือศาสนาเพียงเพื่อเข้าสังคม (socialisation) กล่าวคือเพื่อแต่งงานกับคน
รัก หรือเพื่อได้สมาคมกับคนอื่น ๆ เพราะโดยชีวิตปกติ คุณก็ไม่ค่อยสนใจศึกษาศาสนาที่ตัวเองและคน
อื่นนับถือใดๆเลย ใช้ชีวิตอยู่แบบโลกียะ ถึงคุณจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมศาสนาที่วัดจัดคุณก็ไปแต่ก็
ไม่เคยสนใจศึกษาคำสอนพระพุทธศาสนาอย่างถ่องแท้ ถ้าระดับความเข้าใจคุณมีอยู่เท่านี้ คุณ
สามารถเป็นได้ทั้งพุทธและคริสต์ในเวลาเดียวกัน หรือคุณอาจจะนับถือศาสนา 10 ศาสนาในเวลา
เดียวกันก็ได้ เพราะวัตถุประสงค์แท้จริงของคุณก็คือต้องการอยู่ร่วมกับคนที่คุณรักหรือมีฉะนั้นก็
ต้องการสมาคมกับคนนับถือศาสนาอื่นได้อย่างกลมกลืน หรือเข้าสังคมได้ง่าย ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น
คุณอาจจะแต่งงานกับสามีไป บางทีคุณก็อาจจะสนใจพุทธมากเป็นพิเศษ ปล่อยให้สามีไปร่วม
กิจกรรมของศาสนาคริสต์ หรือต่างคนต่างปฏิบัติธรรมในศาสนาของตนๆ ผมคิดว่าถ้าคุณคาดหวัง
เพียงเพื่อได้อยู่ร่วมกับคนรัก เท่านั้นคุณก็สามารถทำได้ครับ เลขาธิ การสหประชาชาติยอมรับต้องเห็นด้วย
กับคุณ เพราะคุณไม่ได้ทำอะไรผิดไปจากกฎบัตรอะไรเลย ทุกคนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา แม้
รัฐธรรมนูญประเทศไทยก็รับรอง

แต่ถ้าหันมามองในเชิงพุทธ การที่คุณลังเลพร้อมที่จะนับถือศาสนาอื่นๆ แสดงให้เห็นชัดว่า คุณรู้เรื่องพระพุทธศาสนาแค่ฉาบฉวยหรือไม่เห็นคุณค่าพระพุทธศาสนา อย่างที่คุณสมควรจะมองเห็น ในฐานะพุทธศาสนิกชน เพราะรู้เพียงฉาบฉวย คุณจึงไม่มีวิริยะอุตสาหะบำเพ็ญศีลธรรมที่ พระพุทธศาสนาสอนได้ครบอย่างที่วิศิษฏ์ชาวพุทธแท้พึงทำ ถึงจะทำบุญบ้างก็สักแต่ให้ทานพินๆ จะไม่ ก้าวหน้าไปกว่านี้ ขอได้ ทราบว่าอุปสรรคที่ขวางมิให้คุณก้าวหน้าแท้ที่จริงแล้วก็คือโมหะหรือวิจิกิจฉา ซึ่งเป็นหนึ่งในกิเลสสังกัดอยู่กับนิรวรณ 5 นั้นเอง หมายความว่า คุณยังมีอะไรที่ต้องสงสัยเกี่ยวแก่พระ พุทธ, พระธรรมและพระสงฆ์อยู่เป็นอันมาก รวมทั้งยังสงสัยในเรื่องกฎแห่งกรรมด้วย ความสงสัย ดังกล่าวกลายเป็นเครื่องกีดขวางมิให้คุณตั้งใจปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง วิธีแก้ก็คือ คุณต้อง พยายามทำความเข้าใจหลักพระพุทธศาสนาให้ถ่องแท้เพื่อพัฒนาปัญญาในแง่ทฤษฎี และ อีกด้านหนึ่ง ก็ต้องพยายามทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และของโลกที่พระพุทธเจ้า สอนตาม เป็นจริง ภาษาพระเรียกว่าเจริญวิปัสสนาซึ่งเป็นการพัฒนาปัญญาในเชิงปฏิบัติด้วย ดูจากคำถาม ต่างๆ แล้วบอกตรงๆ นะครับ แม้คุณจะรู้ภาษาอังกฤษดี แต่ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาของคุณแค่ หางอึ่งเท่านั้นเอง

ถ้าคุณเข้าใจหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถ่องแท้ คุณจะม องเห็นว่าพุทธรัตนะ, ธรรม รัตนะและสังฆรัตนะคือที่พึ่งอันประเสริฐสูงสุดเหนือที่พึ่งอื่นๆ โดทั้งหมด พระพุทธเจ้าไม่เคยเรียกร้อง ให้ใครหันมาสนใจพระพุทธศาสนา แรกเริ่มเดิมที พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่าพระธรรมของพระองค์ ลึกซึ้ง จะมีคนเข้าใจได้ยาก แต่ในที่สุด ก็ทรงมีพระ ะมหากรุณาธิคุณต่อเพื่อนมนุษย์เพราะในหมู่เพื่อน มนุษย์ ก็คงจะมีหลายคนพร้อมที่จะรับฟังคำสั่งสอนของพระองค์ คนฟังธรรม พระองค์ตรัสไว้ใน พระไตรปิฎก (อง.จตุกก. 21/132/160) ว่ามี 4 กลุ่มคือ **1.อุคฆติตัญญู** พอยกหัวข้อขึ้นแสดงก็เข้าใจได้ **2.วิปจิตัญญู** พอยธิบายเนื้อหาหลังจากยกหัวข้อขึ้นแสดงก็เข้าใจได้ **3.เนยยะ** ผู้พอแนะนำได้ **4.ปทปรมะ** ผู้จดจำเฉพาะแต่ตัวบทหากไม่สามารถปฏิบัติจนบรรลุผลได้ เปรียบเหมือนบัว 4 เหล่า กล่าวคือพิน้ำ, เสมอน้ำ, กลางน้ำและใต้โคลน ธรรมะพระองค์มีไว้สำหรับคนที่รับได้ คนรับได้ก็ แสดงว่ามีอินทรีย์แก่กล้าหรือมีการสั่งสมปัญญาบารมีมาพอที่จะเข้าใจ พวกรับไม่ได้ /ไม่ยอมรับไป ปฏิบัติจริงจังเพราะบารมีไม่ถึงก็กลายเป็นกลุ่มปทปรมะ (บัวใต้น้ำ) พวกหลังนี้ก็ต้องค่อยๆ สั่งสม ปัญญาบารมีหลายปีหรือหลายชาติกว่าที่จะมีโอกาสได้ฟังธรรมะและยอมรับธรรมะของพระพุทธเจ้า ได้

ความจริงที่คุณต้องรับรู้อีกด้านก็คือว่าศาสนาทุกศาสนาล้วนมีคำสอนแนวยกตนเหนือปรป
วาท (Exclusive Doctrines) ด้วยกันทั้งนั้น ข้อแรกของบทบัญญัติ 10 ประการในคัมภีร์ไบเบิลของ
ศาสนาคริสต์ก็คือ ‘ชาวคริสต์จักต้องไม่มีพระเจ้าอื่นนอกจากพระยะโฮวาห์’ ศาสนาอิสลามมีบัญญัติ
เกี่ยวกับหลักเตอาฮีด (Tawhid) ซึ่งหมายถึงว่ามุสลิมต้องเคารพพระอัลเลาะห์ที่เป็นพระเจ้าสูงสุดแต่เพียง
พระองค์เดียว พระพุทธศาสนาก็มีหลักคำสอนคล้ายกัน กล่าวคือ 1.ถือว่าพระไตรรัตน์คือที่พึ่งอัน
ประเสริฐที่สุด พระบาลีไตรปิฎก (วิ.มหา.4/57/65) กล่าวไว้ว่า ‘พระพุทธเจ้าทรงเป็นสารถิผู้ฝึกบุรุษได้
ยอดเยี่ยมที่สุด’ (อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ) นั่นแปลว่าถ้าคุณต้องการบรรลุธรรมก็ต้องดำเนินตามพระ
พุทธโฆวาท ให้พระองค์เป็นผู้ฝึกหรือฝึกตามคำสอนของพระองค์ 2.ห้ามเข้ารีตศาสนาอื่นซึ่งตรงกับ
ภาษาบาลีว่า ‘อัญญสตัตถุเทส’ อันเป็นหนึ่งในอภิธาน ๖ ประการ (มีมาใน อญ.จก.22/486;ขุ.ขุ.
25/6/4) ที่ชาวพุทธแท้ไม่พึงกระทำ ชาวพุทธพอดิพอร้ายอาจหลงไปเข้ารีตศาสนาอื่นได้ แต่โปรด
เข้าใจว่าชาวพุทธแท้จะไม่ทำอย่างนั้น รัตนสูตร พระไตรปิฎกบาลีเล่ม 25 (25/6/4) กล่าวไว้ว่าเมื่อ
ชาวพุทธปฏิบัติธรรมกระทำได้เป็นพระอริยบุคคลระดับพระโสดาบันขึ้นไปจะแยกแยะทุกอย่างได้
ชัดเจน และไม่ไปเข้ารีตศาสนาอื่นโดยเด็ดขาด (ฉ จาภิฐานานิ อภพุโพ กาทุ)

ถ้าหากันถึงสามภรรยาในอุดมคติ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย (อญ.
จตก.21/55-56/71) ว่าคู่ชาย-หญิงที่จะแต่งงานกันนั้นสมควรต้องมีคุณธรรม 4 อย่างเสมอกัน 1.สม
สัทธิ มีศรัทธาในหลักคำสอนศาสนาเสมอกันคือนับถือศาสนาเดียวกัน 2.สมศีลา มีแก่ใจรักชาติ
เสมอกัน 3.สมจาคา มีจิตใจใคร่เสียสละเพื่อเห็นแก่ธรรมเสมอกัน 4.สมปัญญา มีเหตุมีผลเหมือนกัน
หรือรู้จักใช้ปัญญาพิจารณาความและยอมรับกันได้ด้วยเหตุผล

เมื่อคนสองคนมีคุณธรรมเหล่านี้เสมอกันโดยพื้นฐานมาอยู่ด้วยกัน ก็จะร่วมปฏิบัติธรรม เช่น
เสาร์-อาทิตย์สองสามีภรรยาอาจไปทำบุญถวายสังฆทานหรือไปถือศีลกินเจ ฝึกสมาธิหรือพากันไป
สดับพระธรรมเทศนาด้วยกัน ณ สถานปฏิบัติธรรมแห่งใดแห่งหนึ่ง การปฏิบัติธรรมไม่เพียง แต่จะช่วย
ให้การพัฒนาจิตสูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังทำให้สองสามีภรรยารักใคร่กันและกันมากยิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้น เมื่อมี
ลูกด้วยกัน และเมื่อลูกๆ เติบโตมา ก็พากันไปเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรมด้วยกันทั้งครอบครัว เมื่อสามี -
ภรรยาต่างปฏิบัติธรรมเหมือนกันก็สอนลูกในสิ่งที่คล้ายกัน ลูกเติบโตมาก็ได้อยู่ในบรรยากาศที่มีพอ
แม่เป็นต้นแบบที่ดี ง่ายที่จะซึมซับคำสอนและอยู่ในโอวาท ชีวิตผู้คนสมัยนี้ ผู้คนทำงานไม่ค่อยมี
เวลา ถ้าสามีภรณานับถือศาสนาเดียวกัน ไปร่วมทำบุญด้วยกันประจำก็จะมีเวลาได้อยู่ด้วยกันมาก
ยิ่งขึ้น ความรักก็จะแน่นแฟ้น ครอบครัวก็มีความเป็นปึกแผ่น นึกดูก็แล้วกันครับ ถ้านับถือศาสนา

ต่างกัน วันเสาร์แม่ไปทาง วันอาทิตย์พ่อไปทาง แล้วลูกๆ จะทำอะไรครับ ? ถ้าคุณตอบว่าไม่ค่อยจะ
แคร์เท่าไรว่าคุณจะนับถือศาสนาไหน?